

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1881.   Andra Kammaren.   N:o 46.

Lördagen den 23 April.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Herr Talmannen tillkännagaf — under återopande af derom mellan Herrar Talmän träffad öfverenskommelse — att, derest den af Stats-Utskottet i dess Memorial N:o 68 föreslagna voteringsproposition blefve af Riksdagens båda Kamrar godkänd, gemensam omröstning enligt samma proposition komme att anställas nästa måndag den 25 i denna månad.

§ 2.

Föredrogs Stats-Utskottets Memorial N:o 68, med förslag till voteringsproposition i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om dels förstärkande af statsverkets grundfond, dels allmänna bevillingen för år 1882; och godkände Kammaren dervid den af Utskottet i detta memorial föreslagna voteringspropositionen.

§ 3.

Anmäldes och bordlades Stats-Utskottets denna dag inkomna Memorial N:o 69, med förslag till de återstående stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

§ 4.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Måndagen den 25 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Anställdes, jemlikt 65 § Riksdagsordningen, omröstning öfver följande af Stats-Utskottet i dess Memorial N:o 68 föreslagna, utaf Riksdagens båda Kamrar godkända voteringsproposition:

Den, som vill,

1:o.

att Riksdagen må, till förstärkande af statsverkets grundfond, å riksstaten för år 1882 anvisa 1,501,700 kronor;

2:o.

att Riksdagen må för år 1882 åtaga sig en allmän bevillning af 5,600,000 kronor; samt

3:o.

att Bevillnings-Utskottet må erhålla uppdrag att föreslå sättet huru nämnda bevillning bör utgå;
röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Riksdagen beslutat

1:o.

att, till förstärkande af statsverkets grundfond, å riksstaten för år 1882 anvisa 701,700 kronor;

2:o.

att för år 1882 åtaga sig en allmän bevillning af 4,800,000 kronor; samt

3:o.

att åt Bevillnings-Utskottet uppdraga att föreslå sättet huru nämnda bevillning bör utgå.

Sedan voteringssedlarna blifvit aflemnade samt en sedel afflagd och förseglad, äfvensom underrättelse från Första Kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, hvarom här vore fråga, jemväl derstädes afgifvits, företogs nu sedlarnes öppnande och uppräknig, och utföll omröstningen med 116 Ja och 67 Nej.

Den omröstning öfver ofvanintagna voteringsproposition, som, enligt nyss ankommet och nu uppläst protokoll, blifvit af Första Kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med ..... 23 Ja och 62 Nej, hvadan, då dertill läggas Andra Kammarens

röster eller	116 Ja och 67 Nej,
sammanräkningen visar.....	139 Ja och 129 Nej;

Och hade alltså beslut i denna fråga blifvit af Riksdagen fattadt i öfverensstämmelse med ja-propositionens innehåll.

§ 2.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Memorial N:o 69, med förslag till de återstående stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

§ 3.

Till bordläggning anmäldes Stats-Utskottets Memorial N:o 70, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

§ 4.

Föredrogs och godkändes nedannämnda förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser, nemligen:

af *Stats-Utskottet*:

N:o 16, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Första hufvudtitel;

N:o 23, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Åttonde hufvudtitel;

N:o 24, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Nionde hufvudtitel;

N:o 43, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående täckande af en å anslaget till Marinregementet uppkommen brist;

N:o 44, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående sammanförande af stambolländeri- och stamschäferifonderna till en gemensam fond under benämning "Fonden för svenska hornboskaps- och fårafvelns förädling"; och

N:o 45, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående genomförande af Medelpads fögderis delning i två fögderier; af *Sammansatta Stats- och Lag-Utskottet*:

N:o 55, om ändring i gällande bestämmelser rörande ersättning till vittnen i brottmål; samt

af *Riksdagens Kansli*:

N:o 66, angående medgifvande i visst fall af försäljning utaf vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 12 på dagen.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Måndagen den 25 April.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen hållna sammanträde; och ledde dervid Herr vice Talmannen Kammarens förhandlingar.

§ 1.

Till bordläggning anmäldes Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 12, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummas utgörande.

Kammarens ledamöter åtskildes derpå kl. $\frac{1}{4}$ 8 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Tisdagen den 26 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 19 i denna månad.

§ 2.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Memorial N:o 70, angående öfverlemnande till Kongl. Maj:t af det nya reglementet för Riksgäldskontoret.

§ 3.

Skedde föredragning af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 12, med förslag till den af Riksdagen fastställda bevillningssummans utgörande.

Punkterna 1—3:

Biföllos.

I *punkten 4* hade Utskottet gjort följande hemställen:

“att Riksdagen, såsom bidrag till fyllande af statsverkets behof för år 1882, måtte åtaga sig en särskild tilläggsbevillning af 1,600,000 kronor att, utan sammanblandning med den öfriga allmänna bevillningen, på grund af nästkommande års bevillingstaxering utgå sålunda, att å en hvar enligt andra artikeln bevillningsstadgan skattskyldigs debetsedel särskildt utföres ett belopp, motsvarande hälften af den honom i debetsedeln påförda bevillning efter andra artikeln, för att på enahanda sätt som den öfriga allmänna bevillningen af vederbörande vid de under år 1883 infallande uppbördsstämmor uppbäras, redovisas och till Statskontoret inlevereras; dock att de tjänstemän, hvilka med debitering, uppbörd och redovisning af detta särskilda skattebidrag få befattning, icke ega att derför uppbära någon särskild godtgörelse.”

Angående tilläggsbevillning och sättet för dess utgående.

Efter uppläsning häraf yttrade

Herr Gasslander: Herr Talman: Då detta Bevillnings-Utskottets utlåtande icke är beledsagadt af någon reservation, ehuru jag enskildt har mig bekant, att åtminstone en röst inom Utskottet höjt sig för den befrielse från tilläggsbevillning för de mindre bemedlade skatt-

Angående
tilläggsbevill-
ning och
sättet för dess
utgående.
(Forts.)

skyldige, med afseende å hvilka jag här i Kammaren framställt motion, så skall jag för min del icke vidare fullfölja denna ojemna strid.

Emellertid tillåter jag mig göra en anmärkning mot detta Bevillnings-Utskottets utlåtande, en anmärkning, som jag icke anser mig kunna eller böra fördölja. Här står "att Riksdagen, såsom bidrag till fyllande af statsverkets behof, för år 1882 beviljat en särskild tilläggsbevillning af 1,600,000 kronor"; men så är icke förhållandet. Riksdagen har *icke* åtagit sig denna tilläggsbevillning såsom bidrag till *fyllande af statsverkets behof för år 1882*. I detta fall hänvisar jag till Stats-Utskottets memorial N:o 67 eller det så kallade finansbetänkandet, hvilket genom gårdagens gemensamma omröstning blef Riksdagens beslut. Der står "att Riksdagen må till *förstärkande af statsverkets grundfond*, å riksstaten, för år 1882 anvisa 1,501,700 kronor." Rätta förhållandet är således, att Riksdagen såsom bidrag dels till fyllande af statsverkets behof för år 1882 och dels till förstärkande af statsverkets grundfond åtagit sig denna tilläggsbevillning. Förstärkande af statsverkets grundfond åter är, såsom orden tydligt angifva, ingenting annat än kapitalbildning, d. v. s. samlande af förmögenhet.

Efter denna anmärkning skall jag sluta med att till Kammarens protokoll förklara, att jag alldeles icke ändrat mening angående Riksdagens skyldigheter mot de mindre bemedlade skattskyldige, särskildt mot dem, hvilka icke ens ega rösträtt, och att jag icke heller är oförberedd att inför Kammaren med goda och, som jag förmodar, fullgiltiga skäl försvara denna mening, men att jag för närvarande gifver vika för en öfvermäktig majoritet, öfverlemnande åt samtiden att bedöma hvilken tillvägagående i denna fråga bekräftar sanningen af det 13:de ordspråket i 16:de domareregeln.

Herr Dickson: Jemte det jag ber att till alla delar få instämma uti den af förste talaren gjorda anmärkning angående sjelfva ordalagen i Utskottets tillstyrkande i denna fjerde punkt, begagnar jag tillfället att uttala mitt upprigtiga beklagande, att Bevillnings-Utskottet icke fäst något afseende vid Herr Gasslanders förslag, som uteslutande var afsedt att bereda de mindre bemedlade en ganska väl behöfelig skattelindring vid detta tillfälle. Hade utlåtandet varit åtföljdt af en enda reservation af blott en enda person, skulle jag icke ett ögonblick tvekat att begära afslag å Utskottets förslag och yrka bifall till reservationen i syfte att derigenom bereda en sådan lindring vid tilläggsbevillningens utgörande, som Herr Gasslander afsett. Nu är emellertid allt hopp borta att vinna ett sådant ändamål. Jag vet väl, att ett sådant yrkande icke skulle ledt till något resultat. Möjligen skulle derigenom föranledts ett uppskof af en eller annan dag i Riksdagens afslutande, och detta skulle utan tvifvel för oss allesammans, som bo i landsorten, varit ganska obehvämt och obehagligt; men, huru obehagligt det än varit för oss, kunnen I, mine Herrar, vara öfvertygade derom, att det vid 1883 års uppbördsstämmor skall blifva obehagligare för alla de mindre bemedlade — jag talar icke om de mera bemedlade — som måste betala denna tilläggsbevillning. Det är hufvudsakligen på grund häraf och då, såsom jag redan vid föregående till-

fällen framhållit, denna ökade bevillning icke påläggas för att dermed betäcka en nödvändig statsutgift, som åligger landets invånare, utan för att öka statsverkets grundfond, d. v. s. för kapitalbildning, som jag höjt min röst mot den ifrågasatta åtgärden. Jag vill ej framställa något yrkande, utan ber blott att få till protokollet uttala mitt upprigtigaste beklagande, att Riksdagen icke fått tillfälle ådagalägga sitt ömmande för landets mindre bemedlade befolkning.

Angående tilläggsbevillning och sättet för dess utgående.
(Forts.)

Herr Hedlund: Ehuru icke något yrkande gjorts af de båda sista irade talarne, anser jag det icke vara skäl att hvad de anfört emot Bevillnings-Utskottets föreliggande betänkande får i protokollet stå utan all gensaga af någon ledamot af Utskottet. Inom Utskottet bragtes denna fråga om Herr Gasslanders motion å bane och kom på så sätt under öfverläggning, men någon motion blef icke i ämnet inom Utskottet framställd och i följd häraf kunde Utskottet icke till afgörande företaga detta förslag, men under den debatt, som med anledning af denna fråga uppstod, blef man ense derom, att uppdragandet af Herr Gasslanders motion inom Riksdagen nu icke skulle leda till annat resultat än en större och vidlyftig strid, möjligen slutande med gemensamma omröstningar, men utan någon vidare frukt; och jag föreställer mig, att det icke skulle vara hvarken för den ena eller andra Kammaren behagligt, att i Riksdagens elfte timme en ny stridsfråga uppkommer. Det framgick nemligen otvetydigt af den gemensamma voteringens utgång, att Riksdagen för sin del önskade den tilläggsbevillning, hvarom här är fråga, oförändrad. Detta framgick tydligt af summans belopp. Summan var nemligen upptagen till 5,600,000 kronor, hvilket belopp man fått derigenom att man till förstärkning af statsverkets grundfond velat afsätta något öfver 1,500,000 kronor. Nåväl, denna senare beräkning var uppenbart lämpad för att komma till den förra summan, nemligen 5,600,000 kronor, hvilken återigen involverade den gamla bevillningen med en tilläggsbevillning af 50 proc. af bevillningen efter andra artikeln. Det kan icke missförstås, att detta var Riksdagens mening med den gemensamma voteringen. Alla de nya förslag, som kunna väckas, antingen att nedsätta tilläggsbevillningen på sätt Herr Gasslander föreslagit, eller vidtaga någon modifikation, hvarom inom Utskottet väckts fråga, och såsom en compensation höja bevillningen efter tredje artikeln, skulle blott leda till nya förvecklingar, som Bevillnings-Utskottet icke velat vara med om; och jag tror, att Kammaren och Riksdagen i sin helhet därför böra hålla Bevillnings-Utskottet räkning. Jag har rättighet för min del att så mycket mera försvara denna standpunkt, som jag lifligt intresserat mig för att Friherre De Geers motion om eu minskning i de mindre bemedlades inkomstbeskattning skulle vinna afseende. Men denna motion blef af Riksdagen afslagen, och dermed var Riksdagens mening uttalad. Att sedan under ny formulering väcka denna tvistefråga på tal, var icke nödvändigt, då man vid föregående tillfälle kunnat inlägga sin reservation i fråga om sin medkänsla för de mindre bemedlade, en medkänsla som jag för min del högt värderar, men som man, efter min åsigt, haft tillfälle att visa förut så kraftigt

*Angående
tilläggsbevill-
ning och
sättet för dess
utgående.
(Forts.)*

att man här icke behöfver upprepa den. Jag föreställer mig således, att Kammaren måste gilla Bevillnings-Utskottets åtgöranden i denna del, äfven om man i afseende å sjelfva beskattningen skulle vara af en annan mening.

Hvad beträffar den förste talarens anmärkning, att Utskottet i ordalagen icke riktigt uttryckt sig, då Utskottet sagt att tilläggsbevillingen afsåge fyllande af statsverkets behof, så vågar jag vara af olika mening med honom, trots hans insigter och skarpsinne såsom lagtolkare. Riksdagen har icke uppfattat en förstärkning af grundfonden såsom en kapitalbildning i annan mening än att derigenom bereda åt Statskontoret ett förlagskapital. Riksdagen har betraktat denna åtgärd såsom ett statsverkets behof, och Bevillnings-Utskottet har ställt sig Regeringsformen till efterrättelse derutinnan att Utskottet föreslagit de medel, som erfordras för att "fylla statsverkets behof", men Bevillnings-Utskottet har icke uppdrag eller fått uppdrag att föreslå medel för att bilda kapital åt statsverket. Utskottet har således, efter mitt förmenande, icke kunnat begagna annat uttryck än "statsverkets behof", hvilket denna förstärkning af Statskontorets kassaförlag måste anses vara. Jag har svårt att fatta, att man kan ogilla en sådan formulering i Utskottets betänkande, som synes mig vara i den strängaste öfverensstämmelse med hvad grundlagen i detta fall åligger Bevillnings-Utskottet.

Något yrkande har icke blifvit framställt. Jag skulle derföre egentligen icke heller behöfva göra något yrkande. Jag hoppas emellertid att Kammaren måtte godkänna hvad Bevillnings-Utskottet tagit sig friheten att föreslå.

Friherre Fock: Då jag inom Bevillnings-Utskottet var den, som uttalade sympatier för de åsigter, som äro uttryckta i Herr Gasslanders motion, af det skäl, att jag önskade att på denna väg åstadkomma någon lindring i de mindre bemedlades skattebelopp, men jag icke vidfogat betänkandet någon reservation, och ett beklagande i detta hänseende här blifvit uttaladt, så har jag endast och allenast härmed velat hafva till protokollet antecknadt, att hvarföre jag icke, då mitt förslag ej inom Utskottet rönt understöd, reserverat mig, var derför, att jag fullkomligt förutsåg, att, då Herr Talmannen grundlagsenligt vägrade proposition på remiss af Herr Gasslanders motion, Herr Talmannen af alldeles fullkomligt samma skäl skulle vägra proposition på bifall å ett af en enskild ledamot af Bevillnings-Utskottet gjordt yrkande.

Herr Dickson: Efter de yttranden, som de två senaste talarne haft, anser jag mig berättigad att vid detta tillfälle framställa ett yrkande. Den ene af dessa talare har låtit oss veta, att denna fråga varit på tal inom Bevillnings-Utskottet, samt att Herr Gasslanders motion der vunnit sympatier; och sjelf har han sagt sig gilla syftet i denna motion, d. v. s. att bereda de mindre bemedlade någon lindring i deras skatter. Den siste talaren har åter uttalat en mening, som jag icke kan dela, nemligen att talmannen skulle vara grundlagsenligt förhindrad att, i händelse fråga derom uppstode, framställa pro-

position om antagande af ett reservationsvis i nyss angifna syfte inom Bevillnings-Utskottet framställt förslag. Jag kan såsom sagdt icke dela denna uppfattning. Ty enär Bevillnings-Utskottet, efter hvad jag kan finna, har motionsrätt, så kan också ett inom detsamma, om ock endast reservationsvis, väckt förslag varda till öfverläggning upptaget i Kamrarne samt jemväl blifva föremål för deras beslut. Jag ser, att en ärad vän midt öfver ruskar tviflande på hufvudet, men jag är alldeles öfvertygad om att så kan ske.

Jag yrkar emellertid — och detta efter hvad jag anser i fullt grundlagsenlig ordning — att ärendet återremitteras till Bevillnings-Utskottet i syfte att det måtte framlägga ett förslag i enlighet med Herr Gasslanders motion.

Herr Ola Andersson i Burlöf: Jag ber att få erinra om ett annat ordspråk bland domarereglerna och som förekommer näst framför det, som af den förste talaren i dag åberopats, nemligen det tolfte i ordningen, som säger: "det är icke allt sant, som sanning är likt". Detta ordspråk skulle jag vilja tillämpa på talet om, att det endast är intelligenser — för att nu skilja på partierna — som äro arbetarnes och de mindre bemedlades vänner och vilja åstadkomma lindring i deras skatter. Efter det skatteregleringskomitéen hunnit utreda hithörande frågor samt erhållit alla nödiga uppgifter rörande de många olika grupperingarne inom bevillningen, hoppas jag man skall, bättre än nu, kunna blifva i tillfälle att få se verkningarne af den ena eller andra förändringen i berörda hänseende. Jag är derjemte alldeles öfvertygad om, att sagda komité å sin sida icke skall underlåta att söka bereda berättigad lindring i de arbetande klassernas skatter, och vi kunna ju då få se, hvilka som äro dessa klassers verkliga vänner eller icke.

För min egen del behöfver jag icke protestera mot hvad man velat förebita landtmannapartiet, nemligen att icke vilja bereda skattelindring åt de mindre bemedlade. Jag har sjelf förut väckt motion i samma syfte och vidhåller min mening härutinnan. Men om jag det oaktadt uttalar min förvåning öfver Friherre De Geers motion, hvilken man äflats om att använda för att dermed kasta nyssnämnda beskyllning i synen på landtmannapartiet, som för öfrigt i denna fråga, liksom intelligenspartiet, stod deladt, så är orsaken till denna min förvåning, att frågan redan föreligger till förberedande pröfning och utredning af den skatteregleringskomité, hvilken Friherre de Geer sjelf i egenskap af den förnämste mannen vid konungens rådsbord tillstyrkt konungen att tillsätta; detta visserligen först på Riksdagens egen begäran, men jag antager, att ingen regeringsledamot tillstyrker något som han sjelf ogillar. Och hvad som vidare förvånat mig, har varit, att då hela vår kommunalbeskattning hänger på bevillningsstadgan, och det således icke är möjligt att borttaga Andra artikelns bevillning utan att rubba hela grundvalen för den kommunala beskattningen och rösträtten, man från detta håll ej nogare betänkt faran af att allt för lättvindigt låta denna fråga blifva beroende af gemensam omröstning; liksom det förvånar mig ej mindre, att skaparen af vår nuvarande riks-

Angående tilläggsbevillning och sättet för dess utgående.
(Forts.)

Angående tilläggsbevillning och sättet för dess utgående.
(Forts.)

dagsordning skulle vara den förste, som gaf anledning till dylik vötering i syfte af den politiska rösträttens utsträckning. Det är allt detta, som måhända gjort en och annan betänksam, och kanske är det bäst att saken kommer något mera utredd fram både om det ena och andra.

Samma talare, som åberopat en af domarereglerna, bortglömde, då han väckte sin motion, tydligen en annan af domarereglerna, nemligen att man skall tolka lagen sådan dens mening varit, som lagen gjorde. Den regeln har han, såsom sagdt, tydligen glömt, då han velat vindicera motionsrätt åt sig i ett ämne, i afseende hvarå samma anledning fans alltifrån riksdagens början, då statsverkspropositionen utdelades.

Här har uttalats äfven ett annat påstående, om hvars rigtighet jag icke är fullt säker, det nemligen, att det skulle vara lika omöjligt att nu framställa något yrkande, som det var obehörigt att väcka den omtalade motionen. Ifall någon skulle vilja yrka nedsättning i den af Kongl. Maj:t föreslagna tilläggsbevillningen, ber jag få erinra, att det med denna bevillning förhåller sig så, att den, ända från den tid, då den första gången, vid 1879 års riksdag, beslöts, i sjelfva verket icke alls hängde ihop med den vanliga bevillningen och bevillningsstadgan. Riksdagen har nemligen rätt att orubbad bibehålla den allmänna bevillningen och bevillningsstadgan samt att derjemte och vid sidan häraf besluta en annan och särskild bevillning, hvilken således icke behöfver utgöra någon tillökning i den egentliga, den ordinarie bevillningen, som jag väl måste kalla den, sedan man derpå hängt så många deraf beroende saker, äfvensom att låta den *särskilda* bevillningen antingen utgå efter *andra* eller ock efter *samma* grunder.

Då sålunda tilläggsbevillningen är alldeles fristående från bevillningsstadgan och icke eger något sammanhang med kommunalbeskattningen, samt ett framställt yrkande om förändring i Bevillnings-Utskottets förslag *om tilläggsbevillningen* således icke skulle rubba sjelfva bevillningsstadgan, så synes det mig vara väl värdt att tänka på, huruvida man icke kunde påyrka en sådan inskränkning af den tilläggsbevillning, som Kongl. Maj:t föreslagit, i den rigtningen att en eller annan del af de lägre klasserna kunde blifva derifrån befriad.

Jag vill hafva sagt detta mot den alldeles bestämdt gjorda tolkningen af grundlagen, att man skulle sakna rätt till ett yrkande i ofvan anförda syftning, och framför allt deremot, att en sådan rättighet icke skulle finnas *derföre*, att talmannen vägrat proposition å remiss af Herr Gasslanders ofta berörda motion. Det är rent skilda saker. Efter hvad man sagt mig läser emellertid Första Kammaren redan bifallit Utskottets förslag och vid sådant förhållande läser det icke vara mycket skäl för oss att fatta ett annat beslut.

Efter hvad som framgick af Herr Dicksons yttrande både vid föregående tillfälle och i dag, ser det ut, som om denna tilläggsbevillning är ämnad att spela någon slags roll instundande sommar. Det har yttrats af honom ganska allvarsamma saker, såsom t. ex. att landtmannapartiet skulle vilja hafva tilläggsbevillning till hvad pris som helst, antingen den behöfdes eller ej, att vi skulle vilja skära breda

remmar ur andras hud, äfvensom att det skulle vara för att skydda landtmannapartiets forne chef o. s. v. Jag hörde visserligen några enstaka brayorop vid detta yttrande, men för intelligensens egen heder skulle jag vilja anse dessa bravorop såsom något tanklösa. Jag får äiven i viss mån en bekräftelse härpå af Herr Rubensons yttrande, då han började sitt anförande med att säga: "Jag skall icke inlåta mig på dylika omständigheter, utan skall hålla mig till sjelfva saken".

Angående tilläggsbevilning och sättet för dess utgående.
(Forts.)

Mine Herrar, kan det verkligen vara eder mening att göra detta till ett agitationsmedel? Det synes mig verkligen vara alltför futtigt, denna skilnad af 25 à 50 procent, och rent ut sagdt knappast ärligt. Ty hvem har väl i grunden föranledt behovet af denna tilläggsbevilning? Är det de, som yrkat på de högre anslagen, eller de, som yrkat på de lägre? Jag önskar, att såväl det ena som det andra partiet på sin fana måtte skriva: "*rättvisa och jemlikhet*".

Jag hoppas att, om man så gör och handlar derefter, morgonen till den dag snart skall randas, då stad och land icke skola stå här och stampa emot hvarandra, utan blifva eniga. Det är ett fosterländskt mål, och för min del skall jag, så mycket jag förmår, arbeta för dess verkliggörande. Låtom oss komma öfverens om, att alla arbeta för detsamma. Jag tror icke, att städernas invånare och valmän kunna vara tillfreds, då man endast vid alla valmöten uppträder med den underrättelsen, att skatteregleringen skall lända dem till skada, utan jag tror och hoppas, att de hafva kraf på att *derjemte* få reda på, *hvad som är rättvist*.

Jag anhåller om bifall till Bevillnings-Utskottets förslag i den föredragna punkten.

Härmed var öfverläggningen slutad. Sedan propositioner gifvits såväl på bifall till Utskottets hemställan som jemväl på yrkandet å återremiss, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkten 5:

Blef äfven bifallen.

§ 4.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets denna dag inkomna Memorial N:o 71, angående den nya riksstaten.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 12 på dagen.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Onsdagen den 27 April.

Kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 20 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Herr *A. Hedin* anmäldes vara af opasslighet förhindrad att denna dag deltaga i Kammarens förhandlingar.

§ 3.

Föredrogs och bifölls Stats-Utskottets Memorial N:o 71, angående den nya riksstaten.

§ 4.

*Angående
anhållan hos
Kongl. Maj:t
om Riksdagens
afslutande.*

Till bordläggning anmäldes ett till Kammaren ankommet utdrag af protokollet, hållet denna dag hos Riksdagens Första Kammare, hvaraf inhemtades att Medkammaren, vid föredragning af dess Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 11 (i samlingen N:o 19), i anledning af väckt motion om underdånig hemställan till Kongl. Maj:t om Riksdagens afslutande, bifallit Utskottets i nämnda Utlåtande gjorda hemställan af innehåll, att Riksdagen måtte, med anledning af 109 § Regeringsformen och 5 § Riksdagsordningen i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det innevarande Riksmöte må i nåder afslutas.

Herr *Wieselgren* begärde ordet och yttrade: Jag tror icke, att det vore fullt lämpligt, om en angelägenhet, sådan som den ifrågasvarande, blefve, utan att Kammarens ledamöter utbytte sina meningar angående densamma, företagen till afgörande.

Det är, mig veterligen, första gången som Kammaren haft att öfverlägga om sättet att tillvägagå för att hos Kongl. Maj:t begära Riksdagens afslutande före den grundlagsenliga tiden. Första Kammaren har funnit sig böra anse denna angelägenhet såsom ett ärende, en fråga, som bör behandlas i enlighet med 63 § Riksdagsordningen. I detta fall hyser jag en skiljaktig mening. Jag anser den nemligen icke som ett ärende, en fråga, utan som ett *sakförhållande*, hvilket lämpligen kunde behandlas i öfverensstämmelse med den angelägenhet, om hvilken afhandlas i 33 § Riksdagsordningen, der det talas om, att

hvardera Kammaren vid Riksdagens början har att hos Konungen, medelst deputerade, begära talman och vice talman, dem Konungen derpå utnämner. Efter mitt förmenande skulle man kunna undvika denna, om jag så får säga, oformliga formalitet, som af Första Kammaren, i enlighet, såsom jag förmodar, med talmanskonferensens åsigt, accepterats, ifall man beslöte sig för att tillvägagå i så nära analogi som möjligt med hvad som, på sätt jag nyss nämnde, sker vid Riksdagens början, och hvardera Kammaren således genom sina talmän anmälte detta sakförhållande hos Hans Maj:t Konungen, som derefter vidtoge den åtgärd, han funne lämplig och nödig.

*Angående
anhållan hos
Kongl. Maj:t
om Riks-
dagens af-
slutand'.
(Forts.)*

Emellertid har jag icke velat göra något yrkande, utan endast till protokollet uttala min mening, på det att icke den motsatta mening, som gjort sig gällande, må stå alldeles oemotsagd.

Herr Sjöberg: Herr Talman! Jag tillåter mig å andra sidan att yttra några ord, på det den af Herr Wieselgren framställda uppfattning af förevarande fråga icke må anses vara obestriddig. 109 § Regeringsformen, likasom 5 § Riksdagsordningen, säger uttryckligen, att lagtima riksdag ej kan utan egen begäran upplösas, förr än den varit fyra månader tillsammans, derest icke Konungen förordnar om nya val till båda Kamrarne eller den ena af dem. En sådan Riksdagens begäran kan, efter mitt förmenande, icke framkomma i någon annan form än genom en skrifvelse till Kongl. Maj:t, då det hvarken är brukligt eller grundlagsenligt, att Kamrarnes Herrar Talmän i något fall utgöra några slags kommunikationsrör emellan Kamrarne eller Riksdagen i dess helhet, å ena sidan, och Kongl. Maj:t, å den andra. Sålunda synes det vara alldeles tydligt och klart, att, huru man än må tänka sig de förberedande åtgärderna för att tillvägabringa ett beslut i det syfte, hvarom nu är fråga, så fordras dock, så vidt jag kan fatta, en formlig framställning genom en skrifvelse till Kongl. Maj:t. Den af Herr Wieselgren åberopade § 33 i Riksdagsordningen talar bland annat om det särskilda fall, då Kamrarne hafva att hos Konungen genom deputerade begära talmän; men denna paragraf är icke och kan icke vara tillämplig på det fall, som nu är under öfverläggning. Sålunda, om man äfven må anse, hvilket jag åtminstone vill lemna öppet, det vara nödvändigt att ett sådant ärende som det förevarande behandlas af ett tillfälligt Utskott eller att — såsom jag föreställt mig — saken kunnat behandlas enklare, t. ex. så, att hvardera Kammarens vice talman gjort framställning, att Kammaren ville för sin del besluta en sådan begäran hos Kongl. Maj:t, hvarom nyssnämnda, af mig åberopade grundlagsparagrafer tala, och att hvardera Kammarens beslut — under förutsättning af bifall till en sådan framställning — föranledt en remiss till Riksdagens kanslideputerade med uppdrag att uppsätta en skrifvelse i ämnet, så måste jag dock bekänna, att den förra, nu begagnade formen synes mig vara mera tillfredsställande och betryggande, om äfven den må anses vara väl omständlig. Tider kunna komma, då det kan vara af vigt att hafva ett præcedensfall, sådant som detta, att åberopa, och i alla händelser synes den af den föregående talaren framställda anmärkning icke vara af beskaffenhet att

*Angående
anhållan hos
Kongl. Maj:t
om Riksdagens af-
slutande.*
(Forts.)

förtjena någon uppmärksamhet nu i riksdagens sista timme, då det väl ändock torde få anses alldeles otvifvelaktigt att, om än en och annan anser något för mycket hafva blifvit i saken åtgjordt, detta dock icke varit till skada för sjelfva saken.

Herr Hedlund: Om saken hade utförts på det sätt, som den siste talaren påpekade, och hvaråt han tycktes hafva gifvit företräde, så skulle jag för min del icke haft något att anmärka. Men såsom saken nu blifvit åvägabragt, så blir den icke blott en ytterlig formalism, utan någonting, som nästan stöter på det komiska, då nemligen en enskild ledamot skall väcka motion om ett ämne, sådant som detta, hvilket sedermera skall genom Tillfälligt Utskott behandlas efter föregående bordläggning och remiss, i stället för att saken borde kunna ske genom framställning från vice Talmannen om anmälan för Konungen, hvarefter Riksdagen fattar sitt beslut. För min del kan jag icke förstå, att denna vidlyftiga behandling är behöflig. Faktum är att saken kommer att framstå såsom alltför öfverdrifvet formalistisk äfven för mången, som eljest mycket håller på formerna.

Herr C. A. Larsson: Icke heller jag vill låta oanmärkt passera, att man ställer till sådana här historier, hvarigenom Riksdagens afslutande skulle kunna komma att uppskjutas ännu åtta dagar eller så omkring. Genom att till Tillfälligt Utskott remittera denna inom Första Kammaren väckta motion, skulle, genom de många omgångar, som ett sådant beslut kunde medföra, såsom återremiss, dubbla bordläggningar, delgifvande af protokollsutdrag till Medkammaren o. s. v. blifva en ganska dyrbar formalitet. Det kan väl icke gerna finnas något lämpligare sätt, än att, vid talmanskonferensen, sedan Utkottets ordförande meddelat den upplysning, att alla till Utskottens behandling hörande ärenden blifvit slutligen behandlade, beslut fattas angående afåttande af skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan att få Riksdagen afslutad, hvilket beslut, i händelse detsamma vinner Kamrarnes bifall, remitteras till kanslideputerade för uppsättande af skrifvelse, hvarefter Kongl. Maj:t får afgöra saken. Då ingen annan af Kammarens ledamöter velat protestera mot den form, som nu föreslagits, har jag velat göra det. Om man fortfar på detta sätt, så vet man icke, huru det slutligen skall gå, och det predjudikat, som i förevarande fall gifves, skall blifva ett medel att i hvarje särskildt fall motverka Riksdagens afslutande, innan den varit fyra månader tillsammans — en manöver, som mången gång skulle kunna blifva allt för dyrbar. Jag vill för min del icke vara med om densamma.

Herr vice Talmannen Ifvarsson: I denna fråga får jag tillstå, att jag fullkomligt delar Herr Sjöbergs mening. Med anledning af hvad den siste talaren yttrade derom, att, derest man begagnade den form, som nu blifvit ifrågasatt, Riksdagens afslutande skulle derigenom fördröjas, så vill jag blott anmärka, att, hvilken form man än begagnar, så erfordras dock båda Kamrarnes sammanstående beslut, innan anhållan hos Kongl. Maj:t om Riksdagens afslutande kan göras.

Sålunda kan saken uppehållas lika länge, hvilken form, man än begagnar; ty om den ena Kammaren säger *nej* och den andra Kammarerna *ja*, så kommer ju detta att i hvilketdera fallet som helst verka till lika långt uppskof. Man skulle visserligen kunna säga, att genom Första Kammarans åtgärd att remittera frågan till Tillfälligt Utskott, Riksdagens avslutande möjligen fördröjts en dag längre än om frågan genast företagits till afgörande; men detta vore också allt, och detta endast i det fall, att båda Kamrarna genast fattat alldeles lika beslut. Numera vinnes ingen tid med en annan form. Mot den föreställningen, att man genast och utan remiss skulle kunna företaga frågan till afgörande, har den anmärkningen inom talmanskonferensen blifvit framsteld, och det icke utan skäl, att i ett ärende, sådant som detta, hvilket rörer båda Kamrarna, grundlagen icke vet utaf någon utväg att derom fatta beslut, såvida icke detsamma först blifvit remitteradt till ett Utskott och der behandladt. Att hålla på den principen är måhända af mycket större värde, än frågan om att avsluta Riksdagen en dag förr eller senare. Det predjudikat, som här blifvit ifrågasatt att lemna, skulle en annan gång kunna föranleda till förhastade beslut, framkallade genom öfverraskningar. Hellre än att slå in på den vägen vågar jag derföre säga, att, oaktadt den föreslagna utvägen vid första påseendet kan synas oformlig, grundlagen dock icke gifver anledning till något annat förfaringssätt. Om man skulle gå till väga på något annat, måhända enklare sätt, så har man icke stöd derför af grundlagen, och det torde i allmänhet vara bättre att för sina åtgärder i slika fall hafva grundlagen att stödja sig på, än att handla godtyckligt; ty om man gör detta i ett fall, så kan man lätt nog äfven förledas dertill i andra. Derföre torde Kammaren göra bäst uti att bifalla skrivelseförslaget, äfven om detta kan ske först efter bordläggning och vid nästa sammanträde.

*Angående
anhållan hos
Kongl. Maj:t
om Riksdagens
afslutande.
(Forts.)*

Friherre Leijonhufvud: Jag instämmer med Herr Sjöberg. De flesta bestämmelser i grundlagen hafva tillkommit på grund af det ända från äldre tider insedda behovet och nödvändigheten af att iakttaga bestämda former.

Ett annat förfaringssätt, kunde mycket lätt öppna dörren för prejudikat, som af partimän kunde användas till framkallande af förhastade beslut eller undertryckande af hvad som står i strid mot deras önsknings. Då det således synes mig vara bättre att gå den väg, som är fullt grundlagsenlig, kan jag icke annat än instämma med Herr Sjöbergs åsigt, hvilken utom allt tvifvel är mest öfverensstämmande med grundlagen.

Herr Sjöberg: Herr vice Talmannen har redan bemött några af de anmärkningar, som Herr Carl Anders Larsson uttalat, och jag behöfver derföre icke uppehålla mig vid dem. Gifvet är emellertid, i förevarande fall åtminstone, att Riksdagens fortvaro icke blir fördröjd en enda timme genom det nu använda förfaringssättet. Det låter visst säga sig, att den nu ifrågavarande formen är väl vidlyftig, men, jag uppberar det, mine Herrar, tider kunna komma, då det kan vara

Angående
anhållan hos
Kongl. Maj:t
om Riksdagens af-
slutande.
(Forts.)

af vigt att hafva att åberopa ett fall sådant som detta, då meningarne icke kunna vara delade angående sjelfva hufvudsaken, eller om lämpligheten af att Riksdagen ofördröjligen afslutas; ty det låter tänka sig att en annan gång fråga väckes om Riksdagens afslutande, innan ännu alla ärenden äro slutligen behandlade, och jag föreställer mig att icke någon af oss då skulle vilja begagna den utvägen, att helt enkelt uppdraga åt Talmännen att hos Konungen anhålla om Riksdagens upplösande.

Herr Rubenson: Herr vice Talmannen grundade sin åsigt hufvudsakligen derpå, att grundlagen icke skulle känna något Riksdagens beslut, som kunde åstadkommas på annat sätt än det nu föreslagna, och således att icke något sådant beslut kunde tillkomma genom Kamrarnes beslut hvar för sig. Emot denna åsigt skall jag be att få påminna om innehållet af 37 § Riksdagsordningen, der det alldeles tydligt och klart säges, att det ankommer på Kamrarnes sammanstämande beslut att tillsätta särskildt Utskott för upptagande af fråga, som tillhör ständigt Utskotts behandling. Om dylik fråga väckes blott inom ena Kammaren, afgöres den der utan att sändas till tillfälligt Utskott, och om förslaget godkännes, går sedermera protokollutdrag härom till Medkammaren och denna fattar sitt beslut omedelbart. Således användes i detta fall ej den vidlyftiga apparat, som här blifvit ifrågasatt. Det kan äfven inträffa att fråga väckes i båda Kamrarna om tillsättande af ett särskildt Utskott och då kan ett Riksdagens beslut blifva fattadt, utan remiss till Utskott och utan någon kommunikation Kamrarne emellan. Då således i nu berörda fall ett Riksdagens beslut kan åstadkommas på nyss angifna enkla sätt, så tycker jag för min del, att, äfven om vi ställa oss på en mycket formalistisk ståndpunkt, så kan ske lika väl i förevarande fall.

Herr C. A. Larsson: I motsats mot en föregående talare tror jag icke, att vi behöfva befara någon öfverraskning genom användande af det utaf mig framhållna sättet för fattande af beslut om Riksdagens afslutande. I Talmanskonklaven bestämes först, att då och då kan Riksdagen afslutas. Härom göra Talmännen anmälan i Kamrarne, och hafva dessa då ingenting att anmärka, så öfverlemnas åt Herrar kanslideputerade, som ju till lika antal utses af båda Kamrarne och hvartill väljas Kamrarnes allra klokaste skriftlärde för uppsättande af förslag till skrifvelse till Kongl. Maj:t, hvilken skrifvelse först, sedan den blifvit af Kamrarne godkänd, aflätes. Och med iakttagande af dessa försigtighetsmått, tror jag, att vi icke behöfva frukta för någon öfverraskning. Talmännen behöfva då icke heller vara någon mellanhand eller språkrör för Kamrarne. Den nu använda formen kan för öfrigt orsaka ganska mycket krängel och onödigt uppskof; och för resten kan jag icke finna, hvarföre icke motionen skulle väckas i Andra Kammaren. Det hade ju gått lika bra!

Jag kan icke gå in på denna procedur. Det kan väl hända, att jag icke vidare får vara med vid Riksdagen, men jag vill i alla fall protestera emot det nu använda förfaringsättet.

Herr vice Talmannen Ifvarsson: Jag vill emot Herr Rubenson anmärka, att det är en väsentlig skilnad emellan frågan om tillsättande af särskildt Utskott och beslut angående Riksdagens afslutande. I förra fallet lemnar grundlagen bestämd föreskrift om huru det skall tillgå, och för öfrigt har Utskottet ingen annan befogenhet än att förbereda sakförhållanden, som sedermera skola prövas i Kamrarne. Deremot är frågan om Riksdagens afslutande af helt annan beskaffenhet. Någon särskild föreskrift finnes icke derom; och man kan ju, såsom af en talare redan påpekats, föreställa sig att, innan alla ärenden blifvit slutbehandlade, någon ledamot i Andra Kammaren väcker förslag om att avsluta Riksdagen då och då. Han passar på att göra detta, då ett fåtal af Kammarens ledamöter äro närvarande, helst sådana, som äro sinnade att, för att kunna afklippa en del ärendens behandling, avsluta Riksdagen; och Kammaren fattar då beslut om afslutandet. På samma sätt kan det äfven gå i Medkammaren, och det tror jag vore ett farligt prejudikat. Man bör derföre hellre vara försiktig än gå så bröstgänges till väga, som Herr Carl Anders Larsson tyckes vilja, och jag tror det är bäst, att, för hvad man gör och låter hafva allmänna i lag föreskrifna regler att stödja sig på.

*Angående
anhållan hos
Kongl. Maj:t
om Riks-
dagens af-
slutande.
(Forts)*

Herr Sjöberg: Den ledning för bedömande af föreliggande fråga, som Herr Rubenson vill hemta ur 37:de § Riksdagsordningen, synes mig icke vara mera tillämplig, än den, som Herr Wieselgren ansett framgå af den utaf honom åberopade 33:dje §. Dessa paragrafer innehålla ju vissa föreskrifter för särskildt angifna fall, men icke något derutöfver. Genom den ena bestämmes uttryckligen, huru det skall tillgå vid utnämmande eller val af talmän och i den andra stadgas, huru Utskott, vare sig ständiga eller särskilda och tillfälliga, skola tillsättas. För mig är det ofattligt, huru dessa stadganden skola kunna tillämpas på ett fall, som med de nyss nämnda icke eger något jemförligt; och skulle man sålunda i hvarje fråga, om hvars behandling stridiga meningar uppstå, framleta skäl, som kunna hemtas från ett eller annat för frågan alldeles främmande grundlagsstadgande, befarar jag, att ett sådant tillvägagående komme att medföra mycken oreda i den formella behandlingen af slika ärenden och möjligen äfven en och annan gång kunna menligt inverka på sjelfva saken eller pröfningen af en föreliggande fråga.

Herr Wieselgren: Jag skall endast be att, då flere talare, som här uppträdt, så mycket betonat, att man i förevarande fall icke har något lagstadgande att stödja sig på, få erinra derom, att just det af mig åberopade lagstadgandet 33 § Riksdagsordningen måste vara tillräckligt att stödja sig på, när det gäller att visa, att Riksdagen kan framställa en begäran till Konungen, utau att göra detta genom någon skrifvelse. Det var detta jag afsåg att visa genom åberopande af 33 § Riksdagsordningen, och jag tror mig hafva visat det.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad.

§ 5.

Föredrogos och godkändes nedannämnda förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser, nemligen:

af *Stats-Utskottet*:

N:o 21, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Sjette hufvudtitel;

N:o 22, angående regleringen af utgifterna under rikstatens Sjunde hufvudtitel;

N:o 59, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående åtskilliga de Kongl. Teatrarne rörande ärenden:

N:o 60, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Hilleshög, N:is 3 och 10, i Malmöhus län för uppförande af en småskola för Hilleshøgs by;

N:o 61, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående byte af mark emellan Kongl. Maj:t och kronan samt Göteborgs stad;

N:o 62, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af artilleriplanen till byggnadsplats för nytt hofstall m. m.;

N:o 63, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående försäljning af två Axevalla mötesfält tillhörande skogslotter;

N:o 64, angående beviljade anslag till statens jernvägsbyggnader samt anvisande af statsbidrag till understöd för enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 65, angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 69, angående beviljade statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, hamn- och brobyggnader samt vattenkommunikationer, äfvensom sjösänkningar och andra vatteuoftappningsföretag;

N:o 70, angående afsättande af räntebärande obligationer till nominelt belopp af tre millioner kronor till en garantifond för aktiebolaget Sägverksegarnes garantiförening;

N:o 71, angående upprättadt nytt reglemente för Riksgäldskontoret;

N:o 73, angående förstärkande af statsverkets grundfond, samt allmän beviljning för år 1882; och

N:o 74, angående beräkningen af statsverkets inkomster;

af *Bevillnings-Utskottet*:

N:o 68, angående allmänna beviljningen;

samt af *Riksdagens Kansli*:

N:o 67, angående dispositionsrätten till vissa hemman inom Malmöhus län.

§ 6.

Föredrogos och godkändes Riksdagens Kanslis nedan omförmälda förslag till paragrafer i Riksdagsbeslutet, nemligen:

N:o 16, om revision af gällande lagstiftning angående enskilda banker med rätt att utgifva egna banksedlar;

N:o 17, angående förändrad lydelse af 17 kap. 12 § Handelsbalken;

N:o 18, angående ändring i instruktionen för Riksdagens Revisorer vid Riksbankens afdelningskontor i orterna;

N:o 19, angående reglemente för Riksbankens styrelse och förvaltning;

N:o 20, angående ändring i Kongl. kungörelsen den 5 December 1873 om bevillningsafgift för spelkort samt kortstämplingens verkställande;

N:o 21, angående ändring i 4 § 1 mom., 12 § och 23 § 1 mom. i Förordningen rörande villkoren för försäljning af bränvin den 24 Augusti 1877;

N:o 22, angående ändring i lagen om rikets mynt den 30 Maj 1873;

N:o 23, angående upphörande af skyldighet för den, som emot hofrätts dom vill Konungen söka, att i visst fall träda i fängelse till sakens slut;

N:o 24, angående förbättrad lagstiftning rörande tillsynen å förvaltningen af omyndigs egendom; och

N:o 25, angående författning om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag; och åtskildes derefter Kammarrens ledamöter kl. 3 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.

Torsdagen den 28 April.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 21 i denna månad.

§ 2.

Skedde föredragning af Första Kammarens i gårdagssammaträdet bordlagda protokollsutdrag, N:o 185, med delgifvande af Kammarrens beslut öfver dess Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 11 (i samlingen N:o 19), i anledning af väckt motion om underdånig hemställan till Kongl. Maj:t om Riksdagens avslutande; och beslöt dervid Andra Kammaren att biträda Medkammarens ifrågavarande beslut, enligt hvilket Riksdagen skulle, med anledning af 109 § Regeringsformen och 5 § Riksdagsordningen, i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla det innevarande Riksmöte måtte i nåder avslutas.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag rörande Kammarrens här ofvan i § 2 antecknade beslut.

§ 4.

Herr vice Talmannen *Ifvarsson* erhöi, på begäran, ordet och yttrade:

Oaktadt vi på senare tiden haft vida bättre tillfälle, än vid slutet af mången föregående Riksdag varit fallet, att justera protokoll och undångöra andra dylika åligganden, kan det dock icke undvikas, att åtskilliga af Kammarrens protokoll blifva vid Riksdagens avslutande ojusterade. Det har varit vanligt att uppdraga åt denna Kammarrens representanter från Stockholms stad samt åt de fullmäktige i Banken och Riksgäldskontoret, som tillhöra denna Kammare, att verkställa justering af de vid Riksdagens slut ojusterade protokollen. Det har också varit vanligt, att kallelse till nämnda justering utfärdas till en hvar af Stockholms stads representanter samt Fullmäktige i Banken och Riksgäldskontoret som tillhöra denna Kammare, äfvensom att dylik kallelse införes i de allmänna tidningarne, för den händelse några andra af denna Kammarrens ledamöter skulle befinna sig i hufvudstaden och vilja deltaga i justeringen, då sådant ju alltid står dem öppet. Jag hemställer, att Kammaren beslutar att beträffande

justeringen af nu ifrågavarande protokoll skall förfaras på enahanda sätt som vid föregående riksdagar, och anhåller jag, att Herr Talmannen måtte framställa proposition på detta mitt yrkande.

Denna Herr vice Talmannens framställning blef af Kammaren bifallen.

§ 5.

Föredrogos och godkändes nedannämnda förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser, nemligen:

af *Stats-Utskottet*:

N:o 72, angående anvisande på Riksgäldskontoret af fyra utaf innevarande Riksdag beviljade anslag; och

N:o 75, med ny riksstat; samt

af *Riksdagens Kansli*:

N:o 76, angående Riksdagens afslutande.

§ 6.

Föredrogos och godkändes följande af Riksdagens Kansli afgifna förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet, nemligen:

N:o 26, angående allmänna bevillningen;

N:o 27, angående statsregleringen;

N:o 28, angående sammanförande af stamholländeri- och stamschäferifonderna till en gemensam fond under benämning: "fonden för svenska hornboskaps- och fårafvelns förädling"; och

N:o 29, om ändring i gällande bestämmelser rörande ersättning till vittnen i brottmål.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 12 på dagen.

In fidem

H. A. Kolmodin.

Torsdagen den 28 April.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen hållna sammanträde.

Dervid föredrogos och godkändes följande af Riksdagens Kansli afgifna förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet, nemligen:

N:is 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38 och 39, angående statsregleringen;

N:o 40, angående aflåtna underdåniga skrivelser i frågor rörande den allmänna hushållningen; och

N:o 41, angående bankovinsten.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 18 e. m.

In fidem

*H. A. Kolmodin.***Fredagen den 29 April.**Kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 22 innevarande månad förda protokoll.

§ 2.

Kammarens ledamöter, som af Kongl. Maj:t blifvit kallade att denna dag, efter bevidad gudstjenst i Storkyrkan, infinna sig å Rikssalen, der Riksdagen komme att afslutas, afgingo nu till nämnda kyrka för att åhöra riksdagspredikan. Efter gudstjenstens slut begåfvo sig Kammarens ledamöter till Rikssalen, hvarest, sedan Kammarens underdåniga välönskningar blifvit inför konungatronen af Herrar Talmän framförda samt Chefen för Kongl. Civildepartementet upp-

läst riksdagsbeslutet, Hans Excellens Herr Statsministern, å Hans Maj:ts Konungens höga vägnar, förklarade Riksdagen vara afslutad.

Sedan derefter Herr Talmannen och Kammarens ledamöter återkommit till Kammarens samlingsrum, begärdes ordet af

Herr vice Talmannen Ifvarsson, som yttrade: Jag tillåter mig föreslå att Kammaren må besluta att de ord, hvilka Herr Talmannen i dag inför tronen uttalat, måtte få antecknas i dagens protokoll.

Med bifall till detta förslag, beslöt Kammaren, att Herr Talmannens ifrågavarande yttrande skulle här införas; lydande detsamma sålunda:

Riksdagens Andra Kammare nedlägger vid slutadt Riksmöte med undersätlig vördnad inför tronen sina varma välönskningar för Konung, Konungahus och Fädernesland.

Herr Talmannen tog derpå afsked af Kammarens ledamöter i följande ordalag:

Mine Herrar af Andra Kammaren!

För sista gången under denna riksdag äro vi här samlade och nu endast för att säga hvarandra ett slutligt farväl!

Skilsmessans vemod kännes i detta ögonblick så mycket djupare som återseendet är mer än annars ovisst. Vi stå nemligen vid gränsen af denna valperiod, och innan nästa riksdag skall landets röst afgöra hvilka af oss som då här må träffas. Att för dem, som hit återkomma, mer än ett välbekant anlete kommer att saknas, mer än en känd röst från forna strider ej mer skall höras, derom kunna vi vara förvissade. Men ehvad vi här återses eller ej, så skola vi medföra från förflutna arbeten och meningstrider medvetandet att efter bästa förmåga och öfvertygelse, om ock på skilda vägar, hafva sökt samma mål: fosterlandets väl. De vänskapsband, som under det gemensamma arbetet knutits, skola ej heller i skilsmessans stund brista, utan fortfarande, som jag hoppas, fästa oss vid hvarandra.

Minnena från denna riksdagsperiod och särskildt från den tid, jag haft äran föra talmansklubban, skola alltid blifva för mig dyrbara genom den vänskap, den välvilja och det förtroende, som derunder från Eder, mine Herrar, kommit mig till del, och med en vördsam förhoppning att hos Eder få fortleva i en vänlig hågkomst avslutar jag nu våra förhandlingar med den för oss alla gemensamma önskan: Gud skydde Konungen och Fosterlandet!

Härpå svarade Grefve Sparre: Herr Grosshandlare! Andra Kammaren önskar att till sin talman få frambara uttrycken af dess högaktning, dess vänskap och tillgifvenhet för det sätt, hvarpå Ni för andra gången ledt våra förhandlingar. Man skall tilläfväntys om 1881 års riksmöte säga, att det icke varit rikt på stora resultat i fråga om sin verksamhet, men man skall hos Andra Kammaren otvifvelaktigt erkänna en mönstergildhet i fråga om parlamentariskt skick, en hofsambhet och ett lugn i diskussionen, hvori otvifvelaktigt Talmannens oväld, förmåga, lugn och mot alla utan undantag lika förbindande

sätt har haft sin viktiga del. Vi tacka Eder ännu en gång och önska att i Edert minne få vara inneslutne.

Herr Talmannen och Kammarrens ledamöter utbytte derefter afskedshelsingar och åtskildes.

In fidem

H. A. Kolmodin.

Lördagen den 7 Maj.

Kl. 2 e. m.

För att justera de protokoll, hvilka, då sistlidne riksdag afslutades, ännu återstodo ojusterade, hade, jemlikt Kammarrens vid sammanträde den 28 nästlidne April derom fattade beslut, Stockholms stads riksdagsmän inom Kammarren äfvensom de bland Kammarrens ledamöter, hvilka tillika voro Fullmäktige i Riksbanken eller Riksgäldskontoret, blifvit anmodade att denna dag sammanträda i Kammarrens kanslirum; hvarjemte till underrättelse för dem bland Kammarrens öfrige ledamöter, som uppehölle sig i hufvudstaden och önskade justeringen öfvervara, tillkännagifvande om detta sammanträde blifvit i hufvudstadens dagliga tidningar införda; och hade för nu angifna ändamål tillstädeskommit:

Herr Friherre A. H. Fock,
 ,, J. Sjöberg,
 ,, A. Hedin,
 ,, G. Ericsson,
 ,, M. Rubenson,
 ,, G. F. Gilljam,
 ,, K. J. Berg,
 ,, C. G. Björn,
 ,, C. G. Ländmark,
 ,, Friherre B. O. Stackelberg,
 ,, J. Lovén,
 ,, Friherre A. E. Nordenskiöld,
 ,, Friherre I. Koskull,
 ,, J. N. Biesert,
 ,, Johan Johansson i Bergsäng,
 ,, Olof Jansson.

Sedan protokollen för Kammarrens sammanträden den 23—29 April upplästs, blefvo samma protokoll af tillstädesvarande Herrar ledamöter godkända, hvarefter sammanträdet upplöstes.

In fidem

H. A. Kolmodin.